

**ТРАНСФОРМАЦІЯ ВЕКТОРІВ ВИРОБНИЦТВА ЯК
ІНСТРУМЕНТУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СТАЛОГО
РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ**

Харченко Тетяна Олександрівна

к.е.н., доцент, докторант

навчально-наукового інституту

«Інститут державного управління»

Харківського національного

університету імені В.Н. Каразіна

Харків, Україна

tetyana_22_82@ukr.net

Вступ. Розвиток аграрного сектору є результатом реалізації заходів, котрі лежать в площині державного регулювання економіки. Досягнення результативності розвитку галузі можливе за умови впровадження методів прямого та непрямого впливу, дотримання принципів й впровадження інструментів прогнозування та стратегування. В умовах посилення внутрішніх та зовнішніх викликів, визначення структурних взаємозв'язків та проведення оцінки рівня впливу найбільш вагомих складників дозволить підвищити результативність державного регулювання.

Наразі базовим концептом державного регулювання сталого розвитку аграрного сектору є забезпечення продовольчої безпеки, що в свою чергу, передбачає проведення оцінки трендів виробництва, як в розрізі суб'єктів господарювання аграрного сектору, так і в розрізі галузей (рослинництво та тваринництво). Зростання частки продукції сільського господарства в структурі валового внутрішнього продукту свідчить про позитивний вплив заходів державного регулювання. Однак, визначено й негативні тенденції в

частині скорочення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції в господарствах населення, що вказує на важливість адаптації діючих інструментів державного регулювання на дану групу суб'єктів господарювання аграрного сектору. Нарощення сільськогосподарського виробництва в господарствах населення та забезпечення їх стійкого розвитку матиме мультиплікативний вплив й на розвиток людського потенціалу та збереження сільських територій, що є вкрай важливим в умовах набуття Україною статусу кандидата до ЄС.

Метою дослідження є проведення оцінки трендів виробництва продукції сільського господарства як інструменту державного регулювання сталого розвитку аграрного сектору економіки України з урахуванням їх розподілу в розрізі галузей та суб'єктів господарювання.

Матеріали та методи. Для проведення оцінки було використано інтервальні ряди, методи порівняння та регресійного аналізу. В якості бази для формування оціночних індикаторів виступили статистичні дані за період 2005-2020 рр.

Результати та обговорення. Для визначення тенденцій щодо трансформації векторів виробництва було розраховано ланцюгові темпи росту обсягів виробництва продукції сільського господарства за суб'єктами господарювання (підприємства та господарства населення) та галузями виробництва (рослинництво, тваринництво) за період 2005-2020 рр. Аналіз тенденцій виробництва в розрізі підприємств та господарств населення, представлені на рисунку 1.

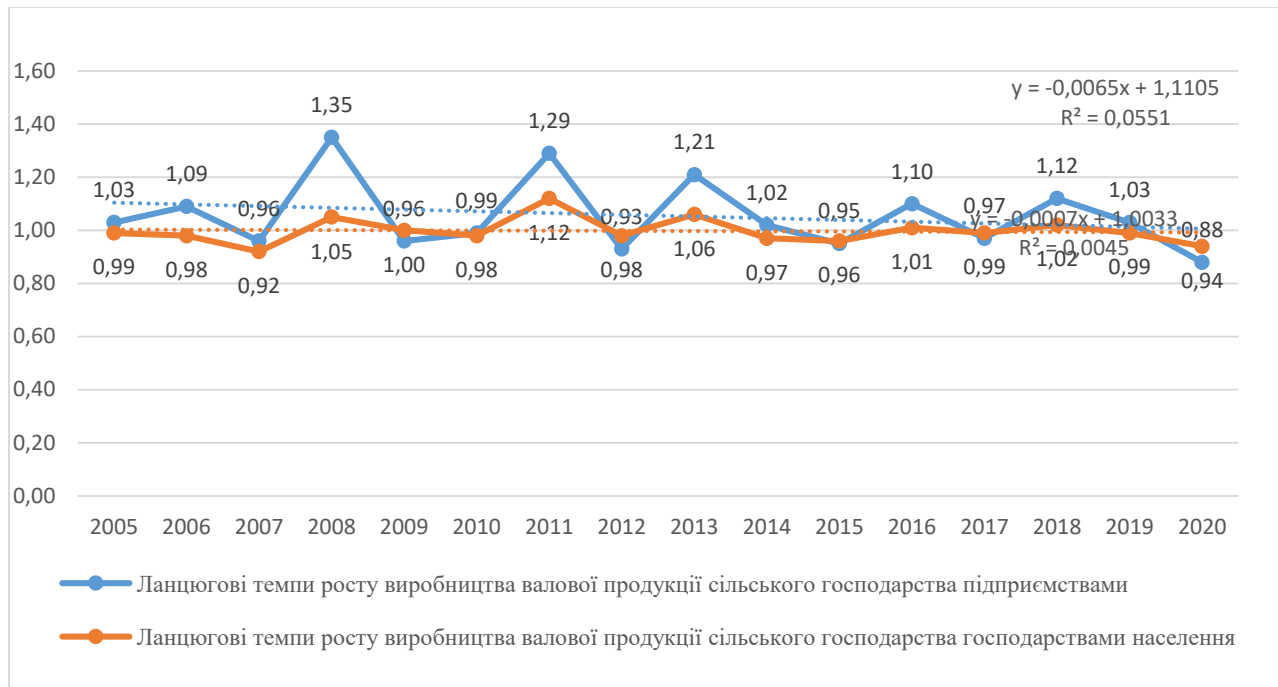

Рисунок 1 – Тренди ланцюгових темпів росту виробництва продукції сільського господарства економіки України, 2005-2020 рр.

Джерело: розраховано автором за даними [1]

Представлені на рисунку 1 дані, визначають варіативність значень ланцюгових темпів росту виробництва валової продукції сільського господарства. В порівняльному аспекті, в розрізі підприємств та господарств населення, визначається наявність суміжних тенденцій. Так, в розрізі підприємств та господарств населення, ланцюгові темпи росту виробництва валової продукції сільського господарства характеризуються показниками зростання в 2008 р., 2011 р., 2013 р., 2016 р., 2018 р. При цьому значення показників ланцюгових темпів росту підприємств значно перевищують аналогічні значення в розрізі господарств населення. Також спостерігається низка періодів протягом яких визначено зниження ланцюгових темпів росту виробництва валової продукції сільського господарства. В даному контексті в розрізі господарств населення спостерігається більш негативна динаміка в

порівнянні з показниками підприємств. Наявність різновекторних тенденцій обумовила відсутність зв'язку між щорічними значеннями досліджуваних показників, що підтверджують розраховані коефіцієнти детермінації, представлені на рисунку 1. В розрізі побудованих трендів, визначено їх низхідний характер, що свідчить про можливість негативної динаміки ланцюгових темпів росту виробництва валової продукції сільського господарства, як в розрізі підприємств, так і господарств населення. Однак, враховуючи розраховані коефіцієнти детермінації, дана гіпотеза може бути не підтверджена в короткостроковій перспективі.

Для поглиблення аналізу динаміки виробництва валової продукції сільського господарства, розглянемо в окремій проєкції динаміку тенденцій в розрізі галузей. Аналіз зміни ланцюгових темпів росту виробництва продукції рослинництва, як в розрізі підприємств, так і в розрізі господарств населення, представлена на рисунку 2.

Рисунок 2 – Тренди ланцюгових темпів росту виробництва продукції рослинництва, 2005-2020 рр.

Джерело: розраховано автором за даними [1]

Представлені на рисунку 2 дані, свідчать про ідентичність тенденцій в частині позитивної динаміки зростання ланцюгових темпів росту в наступних часових періодах: 2008 р., 2011 р., 2013 р., 2016 р., 2018 р., що вказує на вагомий вплив галузі рослинництва на формування тенденцій виробництва сільськогосподарської продукції. Також встановлено ідентичність тенденцій в розрізі лінійних трендів та значень коефіцієнтів детермінації, котрі свідчать про різновекторність тенденцій та відсутність зв'язку між щорічними значеннями досліджуваних показників. Проведений аналіз також підтвердив вагомий вектор зростання та динамічність значень показників в розрізі підприємств, виробників сільськогосподарської продукції.

Динаміка зміни ланцюгових трендів виробництва продукції тваринництва, представлена на рисунку 3.

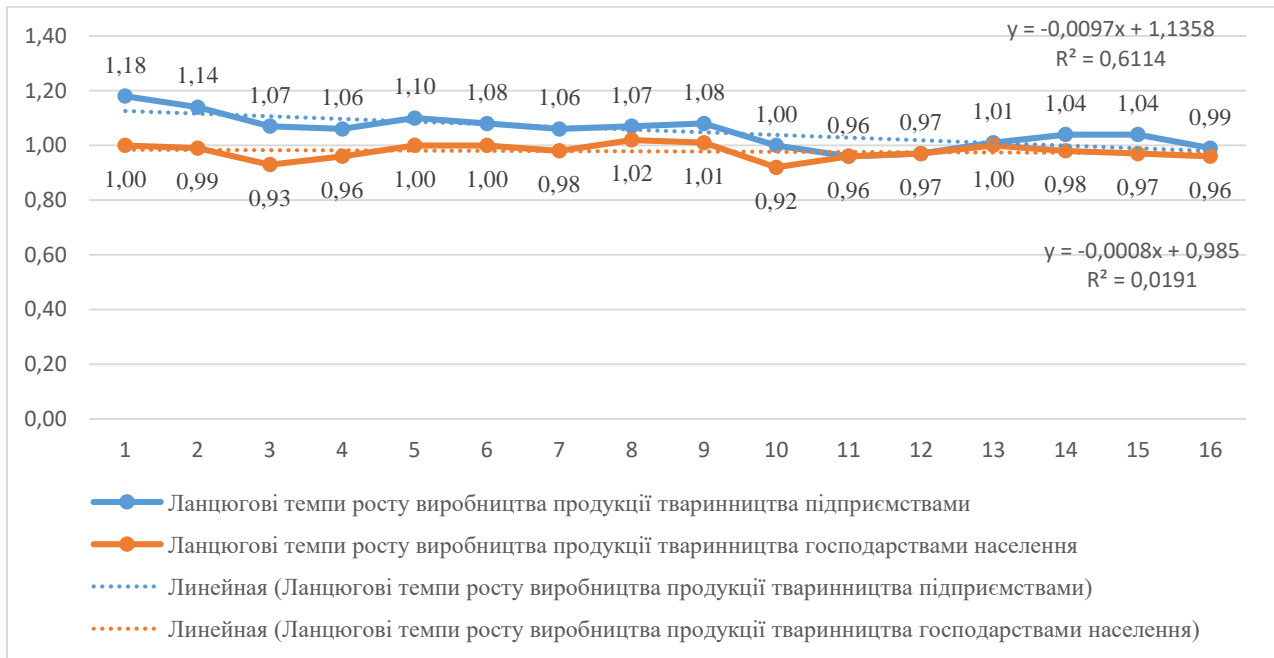

Рисунок 3 – Тренди ланцюгових темпів росту виробництва продукції тваринництва, 2005-2020 рр.

Джерело: розраховано автором за даними [1]

Представлені на рисунку 3 дані, свідчать про тісний ступінь зв'язку між показниками ланцюгових темпів росту виробництва продукції тваринництва підприємствами протягом досліджуваного періоду, що вказує на низку варіативність щорічних значень показників. В частині аналізу динаміки виробництва продукції тваринництва господарствами населення визначено відсутність зв'язку між щорічними значеннями показників, що обумовило низький показник детермінації та негативну динаміку досліджуваного тренду.

Висновки. Проведений аналіз трансформації векторів виробництва, як інструменту державного регулювання сталого розвитку аграрного сектору економіки України, визначив наявність низки структурних змін. Так, встановлено зростання обсягів виробництва сільськогосподарської продукції підприємствами в 2020 р. в порівнянні з 2005 р. В частині формування тенденцій розвитку галузі рослинництва, в сфері державного регулювання розвитку аграрного сектору, визначено наявність періодів значного зростання. При цьому дана тенденція спостерігається як в розрізі підприємств, так і в розрізі господарств населення. В контексті оцінки функціонування галузі тваринництва з 2005 р. по 2020 р., визначено стабільність значень показників в розрізі підприємств та відсутність зв'язку між показниками в розрізі господарств населення. Окреслена динаміка свідчить про важливість запровадження інструментів державної підтримки, орієнтованих на розвиток господарств населення для досягнення результативності державного регулювання розвитку аграрного сектору економіки України в умовах трансформацій векторів виробництва.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України. Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 29.07.2022 р.)